

נגב, יצחק עבד כחשמלאי בסדום. הפגישות הבאות נערכו בהפסקות של עשרה ימים בעיר מולדתם, ירושלים. לפני ארבעה חודשים התחתנו ויעל ירדה גם היא לסדום.

יררתם היא הדירה המשפחתית היחידה בסדום. אינה נוספת בנוחיותה מרירות אחרות בכל מקום אחר. הם אוכלים יחד עם כל הפועלים בחדר האוכל הצבעוני, שאשת אחד המנהלים דאגה לקשטו בציורי שמן צרפתיים. ורק את ארוחות הבנינים מכינה יעל לבדה. "וזאת היא הדרך בהא הידיעה להסתדר בחיים", טוענים שניהם. אמנם ההרגל שה להיות הוגן היחיד במקום אינה נוחה ביותר, אולם הם עושים את הכל כדי ליהנות מהחיים. צורת הבילוי האהובה ביותר: המסיבות הנערכות במערת סדום. שם שרים וזוללים. אך אין רוקדים.

הבת השנייה בסדום היא אהובה קפלן (21) רחוקה. היא הגיעה לסדום לא מפני שמישהו שלח אותה או קרה לה לבוא. היא פשיט נמשכת אחרי מקומות מעניינים. בצבא. למשל, עניינה אותה הצניחה. היא הגישה בקשה, נתקבלה לקורס. מאחוריה שמונה צניחי חות מגבהים שונים, ששום צנחן אחר לא היה מתבייש בהן.

כבוגרת בית-ספר תיכון בנתניה, יכלה אהובה למצוא עבודה כפקידה בכל משרד בצפון. היא ירדה דווקא לסדום. "היחס אלי כאן הוא יותר גינלמני מאשר בעיר", היא מידה. "כאן מעריכים יותר את האשה. בכל תקופת היחול כאן, לא שמעתי שמישהו ישרוק אחרי!"

אולם אהובה ויעל הן יחידות במינן. בלי עשרות נערות ונשים, שתרדנה גם הן לחיות במקום, לא התפוך סדום לעולם לישוב של קבע.

★ ★ ★

זהב בין בריכות

היתה תקופה בה נהגו הפועלים בסדום של הגרוש. הם היו מוכנים להיכנס לכל מיטת-סדום כדי להרויח עוד ועוד. כיום שוב אינה קיימת האגדה על סדום כמקום בו מתגולל הזהב בין בריכות הקארנאליט, ושי אין להוציאו משם מבלי להשקיע מאמצים.

העבודה בסדום היא קשה. האנשים עובדים שעות נוספות ביום ובלילה. תנאי החיים גרועים. המים אינם טעימים ואינם נמצאים בשפע. אין בה אפילו בריכת מים מתוקים כשנה בה יוכלו העובדים להתרחץ ולרענן את עצמם. המשכורות בסדום עולות אך במעט על המשכורות בכל מפעל אחר בארץ. הפועלים משלמים את מסיהם ככל פקיד בעיריית חיפה או נהג בתל-אביב. בעוד ש" תושבי אילת שוחררו מכל מס. לא נמצא עדיין האיש באוצר שיהיה מוכן לתת את ההקלות לעובדי סדום, העובדים בתנאים קשים הרבה יותר, מרחימים פחות ומקיימים כמו ידיהם את אחד המפעלים החשובים ביותר במדינה ואולי החשוב שבכולם.

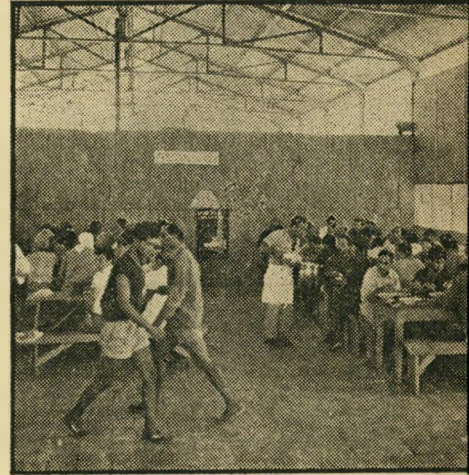
★ ★ ★

צניחה לסדום

דוגמא לסוג העובדים הדרושים בסדום, שבלעזיו יתפרק המפעל מההנהלה קבוצת בחורים צעירים, העובדים ב"פונטונים" דוברות השאיבה. רובם היו צנחנים. בי יום שיחרורם הופיע ציגי החברה בבסיס

ערב. שניים מעובדי מפעל האשלג במשחק שאח בחדר. הבילוי המקובלת ביותר בלילות הארוכים החמים.

לבל בתוך שטח המפעל, שם אוכלים הפועלים את בשעות העבודה. תמורת חלק קטן ממשכורתם.

שום מחקר אקלימי ובריאותי רציני, שיברר את אפשרויות החיים במקום.

אין לדעת כיום בבירור אם החום, הלחות ולחץ האוויר במקום הנמוך ביותר בעולם, אינם משפיעים השפעה שלילית על הבריאות ועל אורך החיים. אין לדעת מה הן האפשרויות של גידולי ירדים במקום. החיים על שפת ים המוות עומם בגדר תעלומה.

★ ★ ★

עיר הגברים

בינתיים נשארת סדום עיר של גברי רים. על כל התופעות השליליות הכרוכות בכך. בין ארבע מאות הגברים שבה נמצאות רק שתי נשים — אחת נשאה ואתה רחוקה, שתיהן פקידות במשרד המפעל ב" מקום.

המשפחה היחידה בסדום מורכבת מיעל (20) ויצחק (24) כהן. הם הכירו זה את זה לפני שנתיים באוטובוס, בדרך לבאר-שבע. יעל עבדה או כמורה באחד מישובי העולים

מותק בים המלח. אהובה קפלן, הרחוקה היחידה בסדום. היא בת נתינה, צנחנית לשעבר שמיד לאחר גמר שירותה הצבאי ירדה לעבוד בתור פקידה בסדום. על אף היותה יחידה, היא מרגישה עצמה למד, מאמינה כי סדום היא המקום המעניין ביותר בארץ.

למים הצורבים, בחום של 70 מעלות, לתקן את הקלקול בעצמם, כדי שחבריהם כמשת מרת הבאה לא יצטרכו לעשות זאת. הם למדו לקבל הכל באהבה.

אולם קבוצות מעין אלה עלולות להתפור גם הן ברגע שמתערער בהן האימון במפעל. ברגע שמדרכי מקלף נטל את המפעל לידי, נכנסה ההרגשה ש"לרמטכלים לא נותנים ללכת לאיבוד", ושהמפעל יתבסס למרות הכל. המלחמה הפסיכולוגית המכוערת ש" נוהלה מאז נגד מקלף עשתה שמות גם ב" שטח זה.

העובדים בסדום הם רגישים מאוד. הם קוראים כל מלה הנכתבת עליהם בעתונות, מתמרמרים על כל סילוף וסימן של זילול כלפי המפעל. הם הקובעים למעשה אם המפעל יהיה כדאי או לא.

לפני שלושת אלפים שנה, חרבה סדום מפני שלא היה בה גם צדיק אחד. כיום לא יציל צדיק אחד את סדום, כדי להפוך אותה ל" אחד ממרכזי התעשייה של המדינה, חייבים להיות לפחות כמה מאות צדיקים — בדרך קבע — פועלים שלמרות כל הקשיים והמכשולים יקשרו את חייהם ועתידם למקום.

השיחור, אמר להם בפשטות: "חברה, יש לכם מה לעשות?" רוב האנשים, בחורים שריריים ומוצקים, עולי ארצות שונות ש" הצבא היה תחנתם הראשונה עני: "לא!" המפעל הזמין אותם לסדום. הוא נתן להם אפשרות ללמוד מקצוע. הוא שלם להם בתקופת הלימוד משכורת מלאה של מומחים מקצועיים. הוא נתן להם את כל ההקלות האפשריות. ההשקעה היתה כדאית, אולי הכדאית ביותר מכל שלושים המליון ש" הושקעו במפעל. כי כיום מהיה אותה קבוצת בחורים את הצוות המנובש היחיד בסדום. אנשים אלה כבר קשרו את חייהם במפעל, כמעט אינם מכירים מקום אחר בארץ מלבדו.

כאשר מתחלפות המשמרות בבריכות והם נקראים לארוחות, אין הם ממהרים לחדר האוכל המיוחד שלהם, לנוח ולאכול. קודם כל הם ממהרים למסמך-השעה, המרכז את תוצרת כל הדוברות, מתבוננים בנוול ה" זורם מתוך צינורות-השאיבה, מתגאים בטיב הנוול הנשפך מהצינור של דוברתם.

הם לא יחסו, באם יתפוצץ אחד הצינורות או יקרה קלקול אחר, להיכנס ערומים

בריאות. רחוקים ממשפחתיהם ונשותיהם, מרגישים הפועלים — ביחוד הקשישים שבהם — את עצמם בודדים. הם מבליט את זמנם בקריאה ובשיחות הודיות. רק אחת לשבועיים הם מקבלים חופשה, נוסעים לשלושה ימים לביתם הרחוק, אל חיק משפחתיהם.